

2^e BIËNNALE KUNST IN DE HEILIGE DRIEHOEK

2^E BIENNALE KUNST IN DE HEILIGE DRIEHOEK 2021
BEGROTING EN TOELICHTING OP DE MEERKOSTEN

RECHTSPERSOON

Naam	Stichting Kunst in de Heilige Driehoek
Rechtsvorm	Stichting
Nieuw postadres (vanaf maart 2020)	Sint Janstraat 11 4901 LR Oosterhout
Contactpersoon	Cock Gorisse
Telefoon	06 15076606
E-mail adres	jgorisse@kunstindeheilighedriehoek.nl
Website	www.kunstindeheilighedriehoek.nl
Bankrekening	NL97RBRB0787717924
KvK nummer	62975684
BTW nummer	NL 8550.36.382.B01

BESTUUR STICHTING KUNST IN DE HEILIGE DRIEHOEK

Cock Gorisse, voorzitter
Hans van Brummen, secretaris
Fons van der Wouw, penningmeester
Frank van Damme, bestuurslid
Yves de Boer, bestuurslid
Alma van Esch, bestuurslid
Jan-Hein Sloesen, bestuurslid

COMITÉ VAN AANBEVELING

Wim van de Donk, Rector-magnificus en voorzitter van het College van Bestuur van de Tilburg University, voorm. Commissaris van de Koning in Noord-Brabant
Mark Buijs, Burgemeester van Oosterhout
Zr. Maria Magdalena van Bussel, priorin Sint-Catharinadal, Oosterhout
Zr. Martha Verstraeten, abdis Onze Lieve Vrouwe Abdij, Oosterhout
Zr. Ruth Lagemann, overste Sint Paulusabdij, Oosterhout
Peter Nissen, hoogleraar spiritualiteitsstudies Radboud Universiteit Nijmegen Helmi Huijbrechts, oud-burgemeester Oosterhout
Joep de Jong, directeur Koninklijke Drukkerij Em. de Jong, Baarle-Nassau
Henri Swagemakers, privéverzamelaar hedendaagse kunst, Oosterhout
Ad 's-Gravesande, voorzitter van stichting kunstbeurs PAN, voorm. documentairemaker bij VPRO, artistiek leider Holland Festival, intendant van de manifestatie Jheronimus Bosch 500
Wouter Prins, conservator – inhoudelijk leider Museum Krona, Uden
Martijn van Nieuwenhuyzen, directeur De Pont, Tilburg
Frans Robbe, directeur Robbe Financiële Raadgevers, Oosterhout
René Bastiaanse, historicus, televisiepresentator, auteur, oud-directeur Brabants

Update Inhoudelijk plan 2e Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek

Covid-19 heeft gezorgd voor uitstel van de 2 Biënnale naar 2021. Dat bracht voor de tentoonstelling ook wijzigingen met zich mee. De OLV Abdij wordt namelijk in de zomer van 2021 verbouwd. Daar kunnen wij dus voor de 2^e Biënnale niet terecht. We hebben aan de Leijzenstraat twee alternatieve plekken gevonden: een monumentale Vlaamse schuur en daartegenover de stal van een oude boerderij. De curatoren zijn nu plannen aan het maken welke kunstwerken er het beste tot hun recht komen.

Vanwege deze nieuwe locatie (de Leijzenstraat) en de veiligheid gezien Covid-19, hebben wij besloten een éénrichtingsroute langs alle plekken van de Biënnale te maken. Een deel van de route zal door de wijngaard van Sint-Catharinadal en het aangrenzende weiland lopen. De unieke beleving van de sfeer van De Heilige Driehoek wordt hiermee verhoogd.

Hierdoor zal een extra horeca- en toiletvoorziening noodzakelijk zijn.

De stichting Kunst in de Heilige Driehoek in Oosterhout koos voor de eerste drie edities van de gelijknamige Biënnale de christelijke deugden als thema: in 2017 was dat *Liefde*, in 2021 *Hoop* en voor de derde editie *Geloof*. Naast de tentoonstelling omvatten alle Biënnales een programma van lezingen, concerten, rondleidingen, optredens en educatieve activiteiten.

Hoop is in het christendom één van de drie christelijke deugden. Hoop heeft het anker als symbool: de dood van Christus als offer, maar tegelijkertijd om ons te verzoenen met onze sterfelijkheid. Het begrip hoop heeft echter een bredere betekenis: Zo staat hoop voor de onzekere verwachting dat een bepaalde gewenste gebeurtenis zal plaatsvinden. Het is die hoop die er ons van weerhoudt om te accepteren wat er is. Hoop is zowel verbonden met droom en verbeelding, als met wanhoop en vrees. Daardoor denken we bij hoop en wanhoop al snel aan grotere maatschappelijke vraagstukken als de opwarming van de aarde, oorlogen en vluchtelingenstromen.

Het is een uitdaging om een thema dat direct associaties oproept met maatschappelijke vraagstukken in een tentoonstelling zó vorm te geven dat het niet enkel qua engagement, maar ook formeel en kunstinhoudelijk blijft boeien.

Als je het gebied van de Heilige Driehoek betreedt, stap je in een parallelle wereld, waar de tijd anders lijkt te verstrijken. De expositie speelt zich af in een spirituele, betekenisvolle omgeving: drie monumentale kloosters waar het kloosterleven nog dagelijks wordt geleefd, met verstilde binnenruimtes en een weids en gedifferentieerd landschap eromheen. Dat is vóór alles het vertrekpunt van de curatoren: “We kunnen niet anders dan werken vanuit respect voor de sfeer in de kloosters en de omgeving. We zoeken daarom niet het conflict maar juist de verbinding die nieuwe relaties en inzichten helpt ontstaan. Ook daarmee geven we vorm aan het thema *Hoop*”.

Het een bijzondere uitdaging om te werken met de gegeven ruimtes en deze zó te benaderen dat de geëxposeerde kunst en de aard en de sfeer van de locatie een symbiotische relatie aangaan. In totaal hebben we nu zo’n 20 kunstenaars benaderd en gelukkig hebben zij positief gereageerd op onze uitnodiging. Van enkelen zal de bijdrage een bruikleen betreffen van een bestaand werk, waaraan wij direct moesten denken vanwege de gegeven ruimte, de meesten maken een nieuw werk voor, én uitgedaagd of geïnspireerd op, een specifieke plek in het gebied.

Doelstelling bij de opdracht aan de kunstenaars is dat de gekozen kunstenaars en hun werk een relatie aangaan met de locaties en de religieuze context van de kloosters. Alle afspraken tussen de opdrachtgever en de kunstenaars worden gemaakt in de geest van en naar de voorwaarden zoals geformuleerd in de Landelijke Algemene Voorwaarden Kunstopdrachten.

Kunstenaars en locaties

We volgen hieronder de route die de bezoeker straks aflegt vanaf de parking in het weiland aan de Monnikendreef via de landerijen en de Kloosterhoeve van de Paulusabdij, over de lommerrijke Kloosterdreef naar St. Catharinadal, met presentaties in het gastenverblijf, de kapel en een verborgen binnenplaatsje en verder, naar recent aan het project toegevoegde locaties door de tuin en langs de rand van de wijngaarden die dit klooster omringen.

De Sint-Paulusabdij

Het buitengebied van de Sint-Paulusabdij is van oudsher een boerengebied. Voor de jonge Vlaamse kunstenaar **Leendert van Accoleyn** (BE) zijn bomen een geliefd materiaal. Een omgevallen exemplaar lijkt zich weer te willen oprichten in zijn hemelbestormende sculptuur *Transport naar Mars* waarmee de bezoeker bij de start van zijn bezoek wordt begroet.

Joost Conijn (NL) draagt in zijn werk steeds creatieve low tech oplossingen aan voor problemen in het alledaagse en minder alledaagse leven. Tussen de bomen bij de Paulusabdij zweeft zijn zelfgebouwde oranje vliegtuig. In de fruitbewaarplaats van het klooster tonen we zijn film *Siddieqa, Firdaus, Abdallah, Soelayman, Moestafa, Hawwa en Dzoel-kifl* uit 2004. Ruim een jaar lang volgde de kunstenaar zijn buurkinderen op een gekraakt haventerrein in Amsterdam-West, waar ze opgroeien in totale vrijheid. De film is een lofzang op de 'homo ludens' (spelende mens) en het verzet tegen de inkapseling van het individu door de maatschappij. Tegelijkertijd werpt het vragen op over de houdbaarheid van deze alternatieve idealen.

Voor het speelveldje ertegenover hebben we de zogenaamde auteur-designer **Maarten Baas** (NL) gevraagd om een oplossing te bedenken voor de versleten goals die er nu staan.

Maria Roosen (NL) heeft een voorstel gedaan om de afrastering van het naastgelegen weiland op andere wijze vorm te geven. Nu worden de koeien daar nog gewaarschuwd voor het prikkeldraad door er stroken landbouwplastic aan vast te knopen.

Iets verderop, in de monumentale schuur van de kloosterhoeve, presenteren we, hoog tussen de dakspanten, *Globalloon/ Citoyens du Monde* van **Meschac Gaba** (BJ/NL). Samengesteld uit onderdelen van honderden nationale vlaggen, geeft deze alternatieve versie van de wereldbol een indrukwekkend beeld van de hoop op en noodzaak van saamhorigheid. Dat de wereld in essentie grenzeloos is werd tijdens de Corona-pandemie maar weer eens indringend aan ons allen duidelijk gemaakt.

In deze omgeving wordt naast een aantal nieuwe fotowerken ook het videowerk *Mall of Europe* van **Emma van der Put** (NL) vertoond, die ze opnam in de Brusselse wijk de Heizel. In dit werk steken nieuwe toekomstplannen schril af tegen het optimisme en de hoopvolle verwachtingen uit de jaren vijftig.

Kloosterdreef

Als we het terrein van het eerste klooster verlaten en oversteken naar de Kloosterdreef, lopen we langs een driehoekig graslandje dat grenst aan een vrijplaats waar buurtbewoners wat dieren houden in kleine hokken en rennen. Dit is de locatie voor het werk van **Tom Claassen** (NL) die als beeldhouwer met allerlei materialen uit de voeten kan. Hij liet zich door de katholieke omgeving van de Heilige Driehoek inspireren tot voor hem nieuwe vormen. Bij het thema hoop denkt hij aan de vrije blijheid op een zomerse dag, liggend in het gras, kijkend naar tere bloembladjes die door de zon worden beroerd.

Voor de prachtige bomenlaan die de kloosters met elkaar verbindt hebben we **Job Koelewijn** (NL) gevraagd een subtiele geluidsinstallatie te ontwikkelen die de bezoekers aanspreekt en meevoert van abdij naar abdij, zodat ook de wandeling zelf deel wordt van de ervaring die wij hen willen bieden.

Sint Catharinadal

Ietwat verborgen gesitueerd naast het poortgebouw van dit klooster, ligt een door rododendrons en oude bomen omzoomd plantsoen, waar **Maria Blaisse** (NL) een groot bamboepaviljoen zal bouwen. Het werk is gebaseerd op de oloïde, een geometrische vorm die veel wordt toegepast in de waterzuivering. Het paviljoen is transparant en oogt kwetsbaar maar is toch stevig en ruimtebepalend. In de bomen zelf is een werk voorzien van **Berlinde De Bruyckere** (B). De hierin toegepaste klassieke wollen dekens roepen gevoelens van warmte en geborgenheid op, maar ook van vervreemding en ontheemd zijn.

Op het plein direct voor de abdij komt een nieuwe, meer dan menshoge sculptuur van **Maria Roosen** (NL) waarvoor zij zich laat inspireren door de historische figuur van Maria Magdalena. In dit beeld speelt zij met de groeivormen van het gebruikte materiaal (hout) en verwijzingen naar het lange, golvende haar van deze heilige.

Voor de kleine ontvangstkamer ontwerpt **Guido Geelen** (NL) een artistieke ingreep, geïnspireerd door en gebruik makend van de aanwezige inrichting, in het bijzonder de Comtoise klok. De ernaast gelegen grote eetzaal leent zich voor een grotere lichtinstallatie van Job Koelewijn waarin de teksten van beroemde dichters nadrukkelijk en beeldend vorm krijgen. *Catherine's room* van **Bill Viola** (VS), waarin we getuige zijn van de bijna rituele dagindeling van een wat oudere vrouw, is een geliefd werk uit de collectie van Museum De Pont dat in de kleine eetkamer geplaatst wordt. In de kapel van het klooster komen enkele albasten sculpturen van **Anish Kapoor** (IN/GB) te staan. In deze recente werken, die zo diep zijn uitgekapd dat ze deels transparant zijn, heeft de kunstenaar de magie van -en de hoop op- nieuw leven vormgegeven. Het licht dat door de hoge ramen van de kapel binnenvalt zal de zinnelijke ervaring van deze beelden ongetwijfeld versterken.

Marc Mulders (NL) toont hier een serie schilderijen met collages, geïnspireerd op zowel de christelijke als islamitische boekverluchting, een ambacht dat ook door de zusters in Catharinadal eeuwenlang beoefend werd.

Jelle Korevaar (NL) ontwikkelt een kinetisch werk dat geplaatst wordt in een oude put op een verscholen binnenplaats naast de kapel, waarin op poëtische wijze kiemkracht en groei een belangrijke rol spelen.

De bezoeker wandelt verder langs de moestuin van het klooster en door een deel van de uitgestrekte wijngaarden die St. Catharinadal omgeven. Met **Peter Buggenhout** (B) zijn we in gesprek over een bijdrage in dit buitengebied.

Uiteindelijk voert de wandeling naar enkele boerderijen aan de Leijzenstraat. Hier wordt de tentoonstelling voortgezet op particulier terrein. In een monumentale, rietgedekte Vlaamse schuur willen we een tweede installatie van **Berlinde De Bruyckere** (B) presenteren. In de er tegenover liggende oude koeienstal vertonen we de film *De Kroon* in een installatie van de jonge kunststudenten **Robin Ramos** en **Kymani Ceder** (NL). Wat voor de makers begon als een project over natural black hair, groeide uit tot een poëtische ode aan Afro-Nederlanders die trots zijn op hun roots.

Het naastgelegen weiland leent zich uitermate voor een grote installatie van **Leendert van Accolyen** waarin een vrachtwagen met oplegger wordt ingezet als troostrijke metafoor voor de vluchtelingenproblematiek van deze tijd.

Via de Kloosterdreef keert de bezoeker uiteindelijk terug bij de Paulusabdij waar men de kerk binnengaat. Hier zal de jonge kunstenaar **Juliette Minchin** (FR) een nieuwe versie maken van een bestaand werk waarin kaarslicht een verrassende toepassing krijgt: *La veillée au candélou*.

In een zijbeuk van de kerk, waar vijf kleine altaren zijn geplaatst, programmeren we het videowerk *Martyrs* van **Bill Viola** (VS). Een nieuw schilderij van **Robert Zandvliet** (NL), *Crucifix*, krijgt een plaats in het koor achter het altaar. Aan weerskanten daarvan is het neonwerk *UP* van **Sef Peeters** (NL) te zien, dat een bijzondere relatie aangaat met de contemplatieve sfeer van deze plek.

De biechtstoel in dezelfde kerk leent zich uitstekend voor het vertonen van de intieme videoportretten die **Martin en Inge Riebeek** (NL) maken onder de noemer: *The Essential*. Voor deze tentoonstelling maken de kunstenaars ook een aantal nieuwe portretten waarin een band wordt gelegd met Oosterhout en de kloosters, maar waarin ook persoonlijke ervaringen van de pandemie aan de orde komen. De bezoekers van de Biënnale zullen hun werk ook op andere plekken in de Heilige Driehoek tegenkomen.

Men verlaat de kerk via de naastgelegen kloostergang, waar een indrukwekkend werk van de jonge schilder **Rabi Koria** (SY/NL) te zien is, waarin de Syrische cultuur wordt verbonden met de onze. Honderden handbeschilderde tegels liggen aaneengesloten over vrijwel de volledige lengte van de gang en suggereren een rivier die twee kanten op lijkt te stromen. De tijd heeft hier geen begin en geen einde, alles is vloeiend en oneindig.

BEGROTING 2020-2021 m.b.t. 2e Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek		Nieuwe begroting mbt uitstel Biënnale
Stichting Kunst in de Heilige Driehoek		naar zomer 2021
alle bedragen excl. BTW		
KOSTEN 2020-2021		
Kernteam		€ 95,000
Directeur	€ 42.500	
Medewerker Communicatie & Relaties	€ 20.000	
Vrijwilligerscoördinator	€ 7.500	
Extra inzet directeur & medewerker	€ 25.000	
Strategisch Adviseurs		€ 14,000
Strategisch advies voor opstellen businessplan	€ 10.000	
Strategisch advies voor implementatie businessplan	€ 4.000	
Externen (excl. creative team)		€ 103,000
Curatoren	€ 50.000	
Extra inzet curatoren	€ 6.000	
PR-bureau	€ 40.000	
Extra inzet PR-bureau	€ 7.000	
Organisatiekosten		€ 40,000
Office Management	€ 2.000	
Reis- en verblijfkosten organisatie	€ 10.000	
Accountant	€ 3.500	
Huur kantoorruimte Bussel en op locatie	€ 4.500	
Internet/telefonie	€ 1.000	
Kantoomateriaal	€ 1.500	
Porto	€ 500	
Bankkosten	€ 2.500	
Verzekering organisatie	€ 4.000	
Rente Bank (€2.000 x 2 jaar)	€ 4.000	
Rente Brabant C (€45.000 x 3% x 2 jaar)	€ 2.700	
Bestuurskosten	€ 800	
Budget voor opzetten Fundraising Board & fundraising activiteiten	€ 3.000	
Biënnale		€ 370,700
Kunst & kunstopdrachten (honoraria, productie, bruiklenen)	€ 170.000	
Verzekering kunst	€ 4.500	
Huur en schoonmaak locaties	€ 10.000	
Tegemoetkoming dervingskosten Sint-Paulusabdij	€ 7.500	
Inrichtingskosten locaties	€ 50.000	
Opening	€ 5.000	
Activiteiten-programma	€ 15.000	
Transport	€ 20.000	
Kassa, museumshop	€ 2.000	
Online kaartverkoop (2/3e van kaartverkoop online)	€ 7.500	
Inrichtingskosten en huur tijdelijke horeca	€ 30.000	
Inrichtingskosten en huur tijdelijk parkeerterrein	€ 10.000	
Parkeervachten scouting	€ 1.000	
Educatie BO en VO	€ 24.000	
Materialkosten educatie	€ 1.200	
Vrijwilligers	€ 13.000	
Publiciteit Biënnale		€ 91,000
Productiekosten	€ 55.000	
Publieksgids	€ 24.000	
Promofilm gebied (teaser)	€ 6.000	
Social Media	€ 1.000	
Fotografie Biënnale	€ 1.000	
Advertenties	€ 4.000	
Publieksonderzoek		€ 4,500
Onderzoek DCC	€ 3.500	
Vorbereidingen onderzoek vanuit Stichting	€ 1.000	
TOTAAL KOSTEN		€ 718,200
DEKKING 2020-2021		
Fondsen		€ 477,000
Gemeente Oosterhout Cultuurbudget	€ 15.000	toegekend
Gemeente Oosterhout Toenistisch Fonds	€ 25.000	toegekend
Brabant C – subsidie	€ 105.000	toegekend
Brabant C – lening	€ 45.000	toegekend
Stichting Mastboom Brosens	€ 30.000	toegekend
Stichting Mastboom Brosens aanvullende bijdrage ivm uitstel Biënnale	€ 10.000	toegekend
Prins Bernhard Cultuur Fonds	€ 25.000	toegekend
Fonds21	€ 50.000	toegekend
Fonds 21 aanvullende bijdrage ivm uitstel Biënnale	€ 15.000	toegekend
Mondriaan Fonds Opdrachten 2020	€ 80.000	toegekend
Mondriaan Fonds Projectinvestering 2020	€ 52.000	toegekend
Stichting Zabawas	€ 10.000	toegekend
Gemeente Oosterhout aanvullende bijdrage	€ 15.000	aanvraag
Sponsoring		€ 31,000
Verzekeringsbedrijf (in-kind)	€ 4.000	
Smurfit Kappa Vandra (in-kind)	€ 1.200	
Drukkerij E.M. de Jong (in-kind)	€ 4.000	
Stichting Maria Elisa (particulier)	€ 10.000	
Donatie Fenix Rotterdam	€ 4.000	
Extra donaties uit fundraising	€ 7.800	
Entree & Verkoop		€ 210,200
Entreegelden	€ 173.300	
Parkeren	€ 17.200	
Rondleidingen	€ 6.800	
H3H Catalogus/Magazine (stelpost)	€ 10.000	
Horeca (10% van horeca-omzet)	€ 2.700	
Bookshop (20% van bookshop-omzet)	€ 200	
TOTAAL DEKKING		€ 718,200

Toelichting op de begroting

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de eerdere begroting:

- Bepaalde posten zijn opgewaardeerd als gevolg van het uitstel van de biënnale naar 2021 zoals personeelskosten kernteam, curatoren, communicatiebureau en organisatiekosten.
- Een eenmalige investering in strategische communicatie die wij nu reeds in voorjaar 2021 willen bewerkstelligen ipv ná de 2e Biënnale is in de begroting opgenomen.
- Een bedrag van € 7.500,- is nodig voor de tegemoetkoming dervingskosten van eigen (afgelaste) activiteiten Sint-Paulusabdij.
- In verband met Covid-19 gaat de Stichting een éénrichtingsroute langs de drie hoofdlocaties aanleggen.
- Gezien de nieuwe locaties aan de Leijzenstraat, is een extra horeca- en toiletgelegenheid noodzakelijk. De inrichting hiervan brengt extra kosten met zich mee.
- Entree (kassa en infobalie) en horeca zijn verplaatst naar buiten in verband met hogere veiligheid mbt Covid-19. De inrichting hiervan (huur tent brengt extra kosten met zich mee).

De extra kosten die het uitstel met zich meebrengt hebben wij deels opgevangen door een herberekening van de eigen inkomsten uit entreegelden, parkeren, rondleidingen. Met extra inspanning kunnen wij de eigen inkomsten verhogen van € 182.000,- naar € 210.200,-. Het uitstel gaf ook extra mogelijkheden om het sponsorbedrag te verhogen.

Van De Mastboom Brosens Stichting en Fonds 21 hebben wij aanvullende subsidie ontvangen in verband met de extra kosten vanwege het uitstellen van de Biënnale.

Stichting Zabawas heeft in december 2020 besloten een donatie toe te kennen van 10.000,-.

Voor het resterende tekort van € 15.000,- willen wij graag een beroep doen op de gemeente Oosterhout in het kader van de extra gelden die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan gemeenten ter beschikking heeft gesteld ter ondersteuning van de culturele sector.